

INTERREG POLSKA – SŁOWACJA 2021 – 2027

PRIORYTET 3: TWÓRCZE I ATRAKCYJNE TURYSTYCZNE POGRANICZE

CEL SZCZEGÓŁOWY:

WZMOCNIENIE ROLI KULTURY I ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI W ROZWOJU GOSPODARCZYM, WŁĄCZENIU SPOŁECZNYM I INNOWACJACH SPOŁECZNYCH

„SZLAK DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MAZIARZY”

PARTNER WIODĄCY: ZBOROV (Slovensko / Słowacja)

PARTNER 1: GMINA ROPA (Poľsko / Polska)

PARTNER 2: FUNDACJA „SZLACHETNE ZDROWIE ...”

Projekt opiera się na doskonałej współpracy pomiędzy partnerami projektu w poprzednim okresie Interreg. Najbardziej uderzającym rezultatem projektu PLSK 170 „Karpackie Bramy Karpackie między Ropą a Zborowem” jest wyremontowany kościół św. Żofie w Zborowie i powstanie ośrodka pracy twórczej Hyblówka w Ropie.

We współpracy z Fundacją Szlachetne Zdrowie w Ropie gminy Zborów i Ropa przygotowały nowy projekt „SZLAK DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MAZIARZY”.

W oparciu o fenomen dziedzictwa kulturowego maziarzy zamieszkujących Beskid Niski, stworzony zostanie szlak kulturowy jako nowy, atrakcyjny produkt turystyki transgranicznej. Celem projektu jest podniesienie atrakcyjności turystycznej pogranicza karpackiego w oparciu o rozwój i wzmocnienie współpracy pomiędzy partnerami.

Projekt składa się z działań inwestycyjnych i miękkich. Zachowane zostanie niematerialne dziedzictwo mazarzy (kultura, tradycje, sposób życia, praca), ludzi zamieszkujących v regionie Beskidu Niskiego.

INWESTYCJE

Gmina Ropa

Gmina przygotowuje infrastrukturę związaną ze „Szlakiem maziarzy”.

Zadanie obejmuje wytyczenie, oznakowanie i wyposażenie w infrastrukturę szlaku transgranicznej turystyki kulturowej.

Działanie: zaprojektowanie, wykonanie i budowa elementów infrastruktury szlaku turystyki kulturowej tradycji maziarskich wraz z infrastrukturą towarzyszącą - drogi, miejsca

odpoczynku, przystanków, tablice, informatory edukacyjne, mała architektura, wiaty, parking w Łosiu.

Działanie: identyfikacja atrakcji kulturowych dla wyznaczenia szlaku turystyki kulturowej oraz opracowanie przebiegu szlaku i lokalizacji wszystkich elementów infrastruktury wraz z postawieniem znaków i informatorów dla szlaku, w tym z kodami QR.

Działanie: organizacja wydarzeń dla integracji społeczności w formie kilku spotkań debat, prezentacji (wizyty w miejscach kluczowych Szlaku z prezentacjami kultury łemkowskiej, maziarzy, ludów Karpat, obrzędów, zwyczajów, produktów regionalnych, rzemiosła, drobnej przedsiębiorczości plenerów rzeźbiarskich, warsztatów plecionkarstwa wikliny, nauki tworzenia i gry na instrumentach drewnianych, przetwórstwa produktów natury, itp.

Gmina Zborov

W celu podniesienia atrakcyjności kulturalnej i turystycznej zabytkowego zamku w Zborovie na kilku obiektach zamku prowadzone będą prace rekonstrukcyjne i konserwatorskie. W budynku Bastionu Zachodniego (ekspozycja broni) oraz w Budynku Gospodarczym Północno-Zachodnim III (ekspozycja kuchni średniowiecznej) powstaną wystawy stałe.

Projekt obejmie także:

1. Remont wieży bram.
2. Konserwację murów zamkowych.
3. Montaż mobilnej sceny wydarzeń kulturalnych wraz z miejscami siedzącymi dla zwiedzających.
4. Zadaszenie „tarasu letniego”.
5. Wewnętrzny chodnik muru zamkowego na trzecim dziedzińcu.
6. Konserwację północno-zachodniej wieży bramnej.
7. W miarę potrzeb prace archeologiczne.
8. Remont klatki schodowej do północnej wieży bramnej wraz z konserwacją samej wieży.

Fundacja „Szlachetne Zdrowie...“:

Punkt obsługi „Szlaku maziarzy” - modernizacja i adaptacja z wyposażeniem w zabytkowym zespole dworsko – parkowym w Ropie dla stworzenia punktu obsługi szlaku turystyki kulturowej tradycji maziarskich.

Zadanie umożliwi zwiększenie atrakcyjności transgranicznego dziedzictwa kulturowego, ochronę i opiekę nad zabytkiem oraz stworzenie węzłowego punktu kreowanego szlaku transgranicznego turystyki kulturowej. Zwiększenie wartości turystycznej dziedzictwa kulturowego Pogranicza będzie skutkowało wzrostem jego atrakcyjności.

Działanie: prace adaptacyjne i wyposażenie obiektu i otoczenia zabytkowego dworu w Ropie dla stworzenia i funkcjonowania miejsca obsługi „Szlaku maziarzy” wraz z prezentacją tradycji maziarskich, w tym w technologiach cyfrowych (kopanki, maż, dziegć, trasy maziarzy, zagrody itp.)

Działanie: organizowane będą przejazdy wozem maziarskim i wozem elektrycznym po szlaku turystyki kulturowej oraz organizacja wycieczek po szlaku dla seniorów.

Działanie: dla mieszkańców zorganizowane będą warsztaty z zakresu wartości lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz z prowadzenie działalności gospodarczej w sektorze przemysłu

czasu wolnego dla aktywizacji szlaku dziedzictwa kulturowego wraz z wprowadzeniem dobrych praktyk.

INNE DZIAŁANIA

W ramach projektu wytyczony będzie „Szlak maziarzy” - szlak turystyki kulturowej o długości ok. 43 km między Ropą a Zborovem. Szlak będzie przebiegał między Zborovem a Ropą, przez Chmelova, Becherov, Łosie, Nowice, Przystup, Kwiaton, Gładyszów, Zdynię, Konieczną, Uście Gorlickie, Klimkówkę [do określenia i wg kolejności] do indywidualnych i zbiorowych podróży turystycznych (rowerem, pieszo). Oferowana też będzie w ramach projektu peregrynacja wozem maziarskim, wozem elektrycznym (pojazd inspirowany wozem maziarskim).

Dla zapewnienia atrakcyjnych miejsc obsługi szlaku zbudowane zostaną jednakowo zaprojektowane 2 punkty obsługi ruchu turystycznego – „Przewozy maziarskie” (zamek w Zborovie i dwór w Ropie). Powstanie też nad rzeką Ropa w Łosiu stacja odpoczynkowa „Łosiańska promenada” z małą architekturą, stanowiąca węzłowy punkt informacyjny i obsługowy, rekreacyjny i edukacyjny wraz ze ścieżką do zapory wodnej Zbiornika Klimkówka, miejscem parkingowym i strefą organizacji przedsięwzięć kulturalnych.

Ponadto organizowane będą warsztaty z zakresu wartości lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz z prowadzenie działalności gospodarczej w sektorze przemysłu czasu wolnego dla aktywizacji szlaku dziedzictwa kulturowego

WYDARZENIA

W ramach projektu odbędzie się kilka wydarzeń, m.in.:

Bitwy na zamku Zborowskim - będzie to pokaz historycznych bitew pomiędzy różnymi grupami z użyciem broni białej i palnej. Planujemy także prezentację przykładów bitew grupowych. W jego ramach odbędą się warsztaty prezentujące produkcję niektórych rodzajów broni i narzędzi obronnych, w tym przy aktywnym zaangażowaniu społeczeństwa. Miejsce: Zborów
Festiwal kuchni średniowiecznej – będą to pokazy średniowiecznego sprzętu i urządzeń kuchennych. W miarę możliwości przygotowywanie posiłków odbywać się będzie także w replikach obiektów historycznych. Jednocześnie zaprezentujemy także wszystkie dostępne potrawy, owoce, warzywa, napoje i przyprawy (np. zioła) typowe dla danej kuchni. Prezentacje potraw i ich produkcji podzielone zostaną na kilka rodzajów (np. dania biedy, chłopskie czy szlacheckie). W jego ramach odbędą się warsztaty prezentujące tradycje zielarstwa jako ważnego elementu kuchni tamtych czasów, przy aktywnym udziale publiczności.

Impreza rowerowa – będzie to wycieczka rowerowa wyznaczoną „Szlaku maziarzy”. Na trasie uczestnicy stopniowo zapoznają się z tradycjami oraz lokalnym dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym. Ważnym celem będzie także prezentacja możliwości korzystania z transportu ekologicznego, prezentacja zdrowego stylu życia oraz wykazanie istnienia powiązań z siecią regionalnych i ponadregionalnych tras rowerowych zarówno po stronie polskiej, jak i słowackiej. Organizowany będzie ze Zborowa i Ropy

Symposium rzeźbiarzy w Zborovie – będzie to odnowienie wieloletniej tradycji organizowania sympozjów w Zborovie, która została przerwana przez niedawną epidemię Covid-19. Jest to kilkudniowe działanie, podczas którego artyści przygotowują swoje prace stopniowo w ciągu

jednego tygodnia. Na zakończenie w ciągu dwóch dni odbędzie się publiczna prezentacja dzieł wraz z towarzyszącymi mu wydarzeniami kulturalnymi. Miejsce: Zborów

REZULTATY

Zwiększenie wartości turystycznej dziedzictwa kulturowego Pogranicza będzie skutkować wzrostem jego atrakcyjności. Projekt jest ważny dla transgranicznego rozwoju Pogranicza, w tym ubogich gmin górskich. Projekt przyczyni się do budowania wspólnej tożsamości Polaków oraz Słowaków, a także większej rozpoznawalności Pogranicza jako atrakcyjnego kierunku turystycznego i kulturowego. Metodą będą nie tylko działania inwestycyjne i marketingowe ale społeczne i edukacyjne.

Realizowany projekt przyczyni się do rozwoju zrównoważonej turystyki. Zakłada wspieranie i podejmowanie działań promujących eko-innowacje i ekologiczne modele biznesowe, wykorzystanie materiałów z recyklingu oraz technologie efektywne energetycznie i przyjazne dla środowiska (w zakresie działań infrastrukturalnych na szlaku kulturowym – mała architektura, infrastruktura towarzysząca, materiały ekologiczne, wóz elektryczny).

Ważnym elementem projektu jest włączanie różnych grup społecznych oraz przedstawicieli różnych sektorów w projektowanie i wdrażanie działań, a tym samym w całym sektorze dziedzictwa kulturowego i turystyki.